

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา (Rational for Study)

ในชนบทของไทยเราแต่เดิมนั้น มีลักษณะเป็นสังคมที่ประชาชนอาศัยกันเป็นกลุ่มใน แต่ละกลุ่มก็มีหัวหน้าทำหน้าที่เป็นผู้ปกครองคอยดูแลชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในกลุ่มอย่าง ใกล้ชิด ต่อมาเมื่อประชาชนเพิ่มจำนวนขึ้นปัญหาต่างๆ ก็มากขึ้น ความเป็นอยู่ของประชาชนก็ เปลี่ยนไป ทำให้อยู่ร่วมกันเป็นหลักแหล่งเป็นชุมชนมากขึ้น มีอาณาเขตแน่นอนและมีแบบแผนการ จัดการปกครองอย่างเป็นทางการยิ่งขึ้น จากหลักฐานที่มีอยู่พอสันนิษฐานได้ว่า ในสมัยสุโขทัยนั้น แบ่งการปกครองออกเป็นมณฑล แต่ละมณฑลมีเมืองในสังกัดซึ่งแยกออกเป็นเมืองเอก โท ตี และ จัตุวา โดยแต่ละเมืองมีการปกครอง ดังนี้

เจ้าเมือง (มีตำแหน่งต่างกันตามชั้นของเมือง) ปกครองหลายหมื่นหลังคาเรือนและมี ปลัดเมืองเป็นผู้ช่วย นายแขวงหรือนายอำเภอ ปกครองคนราวหมื่นหลังคาเรือน ขึ้นตรงต่อเจ้าเมือง นายแคว้นหรือกำนัน ปกครองคนราวพันหลังคาเรือน ขึ้นตรงต่อนายแขวง นายบ้านหรือผู้ใหญ่บ้าน ปกครองคนราวร้อยหลังคาเรือน ขึ้นตรงต่อนายแคว้น

ต่อมาสมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นเมืองหลวงของไทย มีหลักฐานปรากฏแน่ชัดว่าได้มีการ จัดระเบียบ การปกครองประเทศแยกย่อยลงไปอีก กล่าวคือมีการจัดระเบียบการปกครองทั้งที่ ภายในเมืองหนึ่งๆ ทั้งหัวเมืองชั้นนอก และหัวเมืองชั้นใน โดยแบ่งเมืองออกเป็นแขวง แขวงแบ่งออกเป็นตำบล ตำบลแบ่งออกเป็นบ้าน ซึ่งเป็นที่รวมของหลายๆ ครัวเรือน แต่มิได้กำหนด จำนวนคนหรือจำนวนบ้านไว้ นอกจากนี้ยังให้มีผู้ปกครองโดยเฉพาะ ได้แก่ มีผู้ใหญ่บ้าน ซึ่ง เจ้าเมืองแต่งตั้งเป็นหัวหน้า เมื่อหลายบ้านรวมกันเป็นตำบลก็มีกำนัน เป็นหัวหน้าและมักได้รับ บรรดาศักดิ์เป็น "พัน" และหลายตำบลรวมกันเป็นแขวงก็จะมีหมื่นแขวงเป็นผู้ปกครอง หลายแขวง รวมกันเป็น "เมือง" มีผู้รั้งหรือพระยามหานครเป็นผู้ปกครอง เมืองนี้มีลักษณะคล้ายจังหวัด ในปัจจุบัน ส่วนแขวงเทียบเท่าอำเภอ การปกครองรูปแบบนี้เป็นหลักที่ยึดถือมาจนกระทั่งถึง สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น

นับตั้งแต่ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชการที่ 5 ได้ตราพระราชบัญญัติ ลักษณะการปกครองส่วนท้องถิ่นฉบับพ.ศ.แรกพ.ศ.2440 ใช้ปกครองนอกพื้นที่ นอกเขตจังหวัด กรุงเทพมหานคร จากบริเวณชานเมือง ก็ขยายออกสู่หัวเมืองต่างจังหวัด โดยลำดับ จนกระทั่งบ้านเมืองมี

ความเจริญเรื่อยมาอย่างต่อเนื่อง สังคมมีการพัฒนาไป และมีความซับซ้อนยิ่งขึ้น จึงมีความจำเป็นต้องปรับปรุงกฎหมาย ออกมาใหม่

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 ได้ตราพระราชบัญญัติลักษณะการปกครองท้องที่ พ.ศ.2457 และประกาศใช้เมื่อวันที่ 4 กรกฎาคม พ.ศ. 2457 และมีการแก้ไขเพิ่มเติมเรื่อยมาจนถึงฉบับที่ 11 และใช้อยู่จนถึงปัจจุบัน

ในหมู่บ้านหนึ่งให้มีผู้ใหญ่บ้าน 1 คน (มาตรา 9) และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครอง จำนวน 2 คน หากมีความจำเป็นต้องการมีมากกว่า 2 คน ก็ให้ขออนุมัติจากกระทรวงมหาดไทย เพิ่มเติมได้ในหมู่บ้านใด หากผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นสมควรให้มีผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบ ก็ให้มีได้ตามกฎกระทรวงมหาดไทย เห็นสมควร ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน จะได้รับเงินเดือน แต่มิใช่เงินงบประมาณประเภทเงิน(ค่าตอบแทน) ตามที่กระทรวงมหาดไทยกำหนดการเข้าสู่ตำแหน่งของผู้ใหญ่บ้าน เป็นไปตามกฎหมายมาตรา 10 ,11,12 การพ้นจากตำแหน่งมาตรา 14

อำนาจของผู้ใหญ่บ้านและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน

ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน เป็นผู้ช่วยเหลือนายอำเภอ (มาตรา27) และเป็นหัวหน้าราษฎรในหมู่บ้าน มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

ก. หน้าที่ทางด้านการปกครอง

1. อำนวยความเป็นธรรมและดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยความปลอดภัยของประชาชน
2. สร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้นในหมู่บ้านรวมทั้งส่งเสริม วัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น
3. ประสานงานหรืออำนวยความสะดวกแก่ ราษฎร ในหมู่บ้านในการติดต่อหรือรับบริการกับส่วนราชการ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
4. รับฟังปัญหาและนำความเดือดร้อน ทุกข์สุข และความต้องการที่จำเป็นของราษฎรในหมู่บ้าน แจ้งต่อส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือองค์กรอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การช่วยเหลือและแก้ไขได้
5. ให้การสนับสนุนส่งเสริม และอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติหน้าที่ หรือการให้บริการของส่วนราชการโดยกระทำตนให้เป็นตัวอย่างแก่ราษฎรตามที่ทางราชการได้แนะนำ
6. ควบคุมดูแลราษฎรในหมู่บ้านให้ปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมาย หรือระเบียบแบบแผนทางราชการโดยกระทำตนให้เป็นตัวอย่างแก่ราษฎรตามที่ทางราชการได้แนะนำ

7. อบรมหรือชี้แจง ให้ราษฎรมีความรู้ความเข้าใจในข้อกฎหมาย หรือระเบียบแบบแผนทางราชการ ในกรณีนี้สามารถเรียกราษฎรมาประชุมได้ตามสมควร

8. แจ้งให้ราษฎรให้ความช่วยเหลือในกิจการสาธารณะประโยชน์ เพื่อบำบัดปกป้องภัยอันตราย รวมทั้งบรรเทาทุกข์แก่ผู้ประสบภัย

9. จัดให้มีการประชุมราษฎรและคณะกรรมการหมู่บ้านเป็นประจำอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง

10. ปฏิบัติตามคำสั่งของกำนัน หรือทางราชการและรายงานเหตุการณ์ที่ไม่ปกติที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านให้กำนันทราบ พร้อมทั้งรายงานต่อนายอำเภอ

11. ปฏิบัติตามภารกิจหรืองานอื่นตามกฎหมาย หรือระเบียบแบบแผนทางราชการ ตามที่กระทรวง ทบวง กรม หน่วยงานอื่นของรัฐ ผู้ว่าราชการ หรือนายอำเภอมอบหมาย

ข. หน้าที่ด้านการพัฒนา

ในหมู่บ้านให้มีคณะกรรมการหมู่บ้าน(มาตรา28ตรี)ประกอบด้วยผู้ใหญ่บ้านเป็นประธาน คณะกรรมการ ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภาท้องถิ่นที่มีภูมิลำเนาในหมู่บ้าน ผู้แทนกลุ่มหรือองค์กรในหมู่บ้านร่วมเป็นกรรมการ ผู้ทรงคุณวุฒิ อีกรวมไม่น้อยกว่า 2 คน ไม่เกิน12 คน

คณะกรรมการหมู่บ้านมีหน้าที่ช่วยเหลือ แนะนำให้คำปรึกษาแก่ผู้ใหญ่บ้านเกี่ยวกับกิจการอันเป็นอำนาจหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามกฎหมาย

ให้คณะกรรมการหมู่บ้านเป็นองค์กรที่รับผิดชอบ ในการบูรณาการจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้าน และบริหารงานจัดการกิจกรรมในหมู่บ้าน

ผู้นำหรือผู้แทนกลุ่ม จะมีสิทธิเป็นกรรมการหมู่บ้านตามวรรค 1 ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด

กรรมการหมู่บ้านที่ทรงคุณวุฒิ ต้องมีคุณสมบัติเช่นเดียวกับผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน

ค่าใช้จ่ายในการจัดประชุมคณะกรรมการหมู่บ้านให้กระทรวงมหาดไทยจ่ายเงินอุดหนุนไปตามหลักเกณฑ์ที่กระทรวงมหาดไทยกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

กำนัน

ในตำบลหนึ่ง มีกำนันคนหนึ่งเป็นผู้ปกครองและรับผิดชอบในการดูแลทุกข์สุขของประชาชนทุกหมู่บ้านทั่วทั้งตำบลนั้น ประชาชนในตำบลเป็นผู้เลือกกำนันจากผู้ที่เป็นผู้ใหญ่บ้านในตำบลนั้น ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการเลือกกำนัน พ.ศ. 2524

อำนาจและหน้าที่ของกำนัน

1. อำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการปกครองท้องที่

กฎหมายลักษณะปกครองท้องที่ กำหนดเป็นหลักไว้ ได้แก่ การตรวจตรา รักษา ความสงบเรียบร้อยในตำบล ให้ราษฎรปฏิบัติตามกฎหมายการป้องกันภัยอันตราย ส่งเสริม ความสุขของราษฎรรับเรื่องความเดือดร้อนของราษฎรแจ้งทางราชการและรับข้อราชการ ประกาศ แก่ราษฎรหรือที่จะดำเนิน การให้ตามกฎหมาย เช่น การตรวจและเก็บภาษีอากร รวมทั้งการ ปกครองผู้ใหญ่บ้าน และแพทย์ประจำตำบล สรรวศกรกำนัน

2. อำนาจหน้าที่ทุกอย่างเช่นเดียวกับผู้ใหญ่บ้าน

3. อำนาจหน้าที่เกี่ยวกับความอาญา และรักษาความสงบเรียบร้อย

3.1 มีการกระทำผิดอาญาหรือสงสัยจะเกิด แจ้งนายอำเภอ หรือถ้าเกิดในตำบล ข้างเคียงแจ้งกำนันตำบลข้างเคียงนั้นทราบ

3.2 พบคนกำลังกระทำผิดกฎหมาย หรือเหตุควรสงสัย หรือมีหมาย หรือคำสั่งให้จับ ผู้ใดในตำบลให้จับผู้นั้นส่งอำเภอ

3.3 ค้นหรือยึดตามหมายที่ออกโดยกฎหมาย

3.4 อาศัยตัวคนหรือสิ่งของที่ได้นำด้วยการกระทำผิดกฎหมายแล้วนำส่งอำเภอ

3.5 เหตุการณ์ร้ายหรือแปลกประหลาด รายงานต่อนายอำเภอ

3.6 เกิดจราจล ปล้นฆ่า ชิงทรัพย์ ไฟไหม้หรือเหตุร้าย ฯลฯ ให้แจ้งเจ้าหน้าที่

3.7 เมื่อทราบว่ามีคนอาชามาตราร้าย คนจรจัด อาจเรียกประชุมผู้ใหญ่บ้านปรึกษา สืบสวนถ้ามีหลักฐานเอาตัวส่งอำเภอ

3.8 คนจรแปลกหน้านอกทะเลเบียนราษฎร หรือกับผู้ใหญ่บ้าน จับไล่ออกจากท้องที่ ตำบลได้

3.9 ผู้ใดตั้งทับกระท่อมหรือโรงเรือนโดดเดี่ยว อันอาจเป็นอันตรายอาจบังคับให้ เข้ามาอยู่เสียในหมู่บ้านได้ และนำความแจ้งนายอำเภอ

3.10 ผู้ใดปล่อยละทิ้งบ้านให้ชำรุดทรุ่รัง ไล่โคกรก อันอาจเกิดอันตรายแก่ผู้อื่นหรือ อาจเกิดอัคคีภัย ปรึกษากับผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล บังคับให้ผู้อยู่ในที่นั้นแก้ไข ถ้าไม่ปฏิบัติ ตามนำความร้องเรียนนายอำเภอ

3.11 เวลาเกิดอันตรายแก่การทำมาหากินของราษฎร ให้ปรึกษากับผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ ประจำตำบล หาทางป้องกันแก้ไข ถ้าเหลือกำลังแจ้งนายอำเภอ

4. อำนาจหน้าที่เกี่ยวกับคนเดินทางมาในตำบล

กำนันมีหน้าที่จัดดูแลให้คนเดินทาง ซึ่งไม่มีเหตุอันควรสงสัยว่าเป็นผู้ร้าย ให้มีที่พักตามสมควรและถ้าเป็นผู้เดินทางมาในราชการก็ต้องช่วยเหลือหาคนนำทาง หาเสบียงอาหารให้ ตามที่ร้องขอโดยเรียกค่าใช้จ่ายจากผู้นั้นตามธรรมดาได้

5. อำนาจหน้าที่ดูแลรักษาสิ่งซึ่งเป็นสาธารณประโยชน์

กำนันมีอำนาจหน้าที่ในการดูแลรักษาสิ่งซึ่งเป็นสาธารณประโยชน์ ที่มีไว้ให้ราษฎรใช้ประโยชน์ร่วมกัน เช่น สระน้ำ ศาลาอาศัย ที่เลี้ยงปลาค้าว มีให้ผู้ใด รุกล้ำยึดถือครอบครองผู้เดียว หรือทำให้ทรัพย์สินเสียหาย

6. อำนาจเกี่ยวกับการทะเบียนต่างๆ ในตำบล

กำนันมีส่วนรับผิดชอบงานทะเบียนราษฎรเกี่ยวกับการแจ้งคน เกิด คนย้าย คนตาย และทะเบียนลูกคอกสัตว์พาหนะ และมีหน้าที่รับคำขอจดทะเบียนสมรส เพื่อนำส่งนายอำเภอให้จดทะเบียนสมรสให้ โดยคู่สมรสไม่ต้องไปที่ว่าการอำเภอ ในกรณีเป็นท้องที่ตำบลที่ผู้ว่าราชการจังหวัดประกาศไว้ ตลอดจนทำบัญชีทะเบียนสิ่งสาธารณะประโยชน์ที่อยู่ใน ตำบลนั้น

7. อำนาจหน้าที่เกี่ยวกับภาษีอากร

ช่วยเหลือในการจัดเก็บภาษีอากร ในการสำรวจและประเมิน ราคาเพื่อเสียภาษีอากร โดยทำบัญชีสิ่งของที่ต้องเสียภาษีอากรยื่นต่อนายอำเภอ เพื่อนำไปเสียภาษี ตามกฎหมายภาษีอากร

8. อำนาจหน้าที่เรียกประชุมและให้ช่วยงานตามหน้าที่

กำนันมีอำนาจหน้าที่เรียกประชุมประชาชน คณะกรรมการสภา ตำบล และผู้ใหญ่บ้าน เพื่อหารือร่วมกัน และเรียกบุคคลใดมาหารือให้ช่วยเหลืองานตามหน้าที่ได้

9. หน้าที่ทั่วไป

หน้าที่ทั่วไป เป็นอำนาจหน้าที่ที่ปรากฏในกฎหมายอื่นๆ ที่ กระทรวงทบวงกรมอื่นให้ช่วยเหลือและเป็นที่น่าสังเกตว่า กระทรวงทบวงกรมอื่นส่วนใหญ่มักกำหนดให้กำนันมีแต่หน้าที่ส่วนอำนาจนั้นมักไม่มอบให้จึงทำให้การปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายไม่ได้ผลเท่าที่ควร ไม่เหมือนกับภาระงานในหน้าที่ของฝ่ายปกครอง

จากบทบาทหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน กำนัน ที่ได้ปฏิบัติมาตั้งแต่พ.ศ.2457 จนถึง 2537 รวมเป็นเวลามากกว่า 81 ปี ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน กำนัน เป็นแกนหลัก ในการพัฒนาชนบทมาตลอด

เมื่อสถานการณ์เปลี่ยนไปรัฐบาลได้ตราพระราชบัญญัติ สภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 ให้มีการยกฐานะเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสถานะเป็นนิติบุคคล ทำหน้าที่ด้านการพัฒนาทำให้งานในหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านที่เคยดำเนินการมาก่อนเปลี่ยนเป็นอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นทั้งหมด

ได้มีการบัญญัติการกระจายอำนาจหน้าที่ ไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 ให้มีการกระจายอำนาจจากส่วนกลางคือ กระทรวง ทบวง กรม กอง และการกระจายอำนาจส่วนภูมิภาคคือ จากจังหวัดและอำเภอให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

รัฐบาล ฯพณฯ ชวน หลีกภัย พรรคประชาธิปัตย์ ได้ตราพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ พ.ศ.2542 ขึ้นใช้บังคับ การกระจายอำนาจให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างเป็นขั้นเป็นตอน จากกฎหมาย รัฐธรรมนูญ พ.ศ.2540 พรบ.กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ ทำให้บทบาทหน้าที่ ของกระทรวงมหาดไทย ซึ่งทำหน้าที่พัฒนาชนบทผ่านองค์กรทางบริหารโดยผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ และผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน กำหนดต้องลดลงไปสู่ระดับท้องถิ่น

รัฐบาล ฯพณฯ ทักษิณ ชินวัตร ได้ให้ความสำคัญ ของการกระจายอำนาจ ให้กับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและลดบทบาท ของผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ลง และเมื่อ วันที่ 19 กันยายน 2549 พลเอกสนธิ บุญยรัตกลิน กับคณะทหารได้เข้ายึดอำนาจรัฐบาลทักษิณ ชินวัตร และแต่งตั้ง พลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์ เป็นนายกรัฐมนตรี รัฐบาลสุรยุทธ์ จุลานนท์ ต้องการความร่วมมือ และสนับสนุน การรัฐประหารในครั้งนี้จาก ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน และกำนันทั่วประเทศ จึงได้แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติลักษณะปกครอง 2457 ฉบับที่ 10 ซึ่งกำหนดให้ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน ดำรงตำแหน่งวาระ 5 ปี แก้ไขพระราชบัญญัติลักษณะปกครอง 2457 เป็นฉบับที่ 11 ให้อยู่ในตำแหน่งจนกว่าจะเกษียณ อายุครบ 60 ปีและยังได้เพิ่มเงินเดือน (ค่าตอบแทน) ขึ้นไปอีก ซึ่งสวนทางกับบทบาทหน้าที่ที่ลดลง

ข้อมูลกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย (30 สิงหาคม 2550)

ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน กำนัน มีดังนี้

จังหวัดมี	75 จังหวัด	มีผู้ว่าราชการ	จำนวน	75 คน
อำเภอมี	877 อำเภอ	มีนายอำเภอ	จำนวน	877 คน
ตำบลมี	7,255 ตำบล	มีกำนัน	จำนวน	7,255 คน
มีหมู่บ้าน	74,944 หมู่บ้าน	มีผู้ใหญ่บ้าน	จำนวน	67,689 คน

มีผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน	รวมทั้งหมด	159,888 คน
เงินเดือน (ค่าตอบแทน) ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน กำนัน 1 ปี		
ผู้ใหญ่บ้าน อัตราคนละ 4,000 บาท x 67,689 x 12 เดือน		3,249,072,000 บาท/ปี
ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน อัตราคนละ 2,500 บาท x 159,888 x 12 เดือน		4,796,640,000 บาท/ปี
กำนัน อัตราคนละ 5,000 บาท x 7,255 x 12 เดือน		435,300,000 บาท/ปี
งบประมาณค่าตอบแทนทั้งสิ้น		8,481,012,000 บาท/ปี

จุดมุ่งหมายของการวิจัย (purpose of Study)

จุดมุ่งหมายของการวิจัย คือ ต้องการศึกษาระดับความรู้ ระดับการมีส่วนร่วม และระดับนำแผนชุมชนไปปฏิบัติ ของผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน กำนัน เมื่อทราบว่าผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน กำนันปฏิบัติหน้าที่ ในตำแหน่งคณะกรรมการหมู่บ้านอย่างไรมีจุดอ่อนหรือปัญหาอุปสรรคใด ซึ่งจะเป็นประโยชน์ให้ส่วนราชการและเจ้าหน้าที่ ผู้เกี่ยวข้องนำไปปรับปรุงแก้ไข การบริหารงานของท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพต่อไปตามลำดับ

ภาครัฐบาล ในฐานะผู้กำหนดนโยบาย-ยุทธศาสตร์สามารถทำผลการวิจัยไปวางแผน ยุทธศาสตร์บริหารงาน ปรับปรุงกฎหมายระเบียบที่เกี่ยวข้องผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน กำนันได้อย่างถูกต้อง นายอำเภอ ผู้มีอำนาจหน้าที่ดูแล ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน กำนัน ปลัดอำเภอ ผู้รับผิดชอบประจำตำบล ถือว่าเป็นผู้ช่วยนายอำเภอ ก็จะสามารถรู้ข้อบกพร่อง จุดอ่อน จุดแข็ง ในการบริหารงานในระดับพื้นที่ได้

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถใช้ผลการศึกษามาปรับใช้กับการติดต่อประสานงาน และเติมเต็มในสิ่งที่ ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน กำนัน ต้องการให้ช่วยเหลือได้

ประชาชนในฐานะผู้ได้รับผลกระทบโดยตรง ทั้งในทางบวกและในทางลบก็สามารถเข้าไปมีส่วนร่วม กับผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน กำนัน เพื่อจะได้มีคุณค่าสู่สังคมนำไปสู่จุดหมาย (end) คือ ความอยู่ดีมีสุข ตามปรัชญาของกระทรวงมหาดไทยคือ บำบัดทุกข์ บำรุงสุขต่อไป ประโยชน์ที่ คณะนิสิตผู้ที่ศึกษาวิจัยจะได้รับ คือ ได้รับความรู้ ได้รับทราบข้อเท็จจริง เข้าใจถึงปัญหาการพัฒนา ท้องถิ่นและประสบการณ์อื่นๆ อีกมากมาย

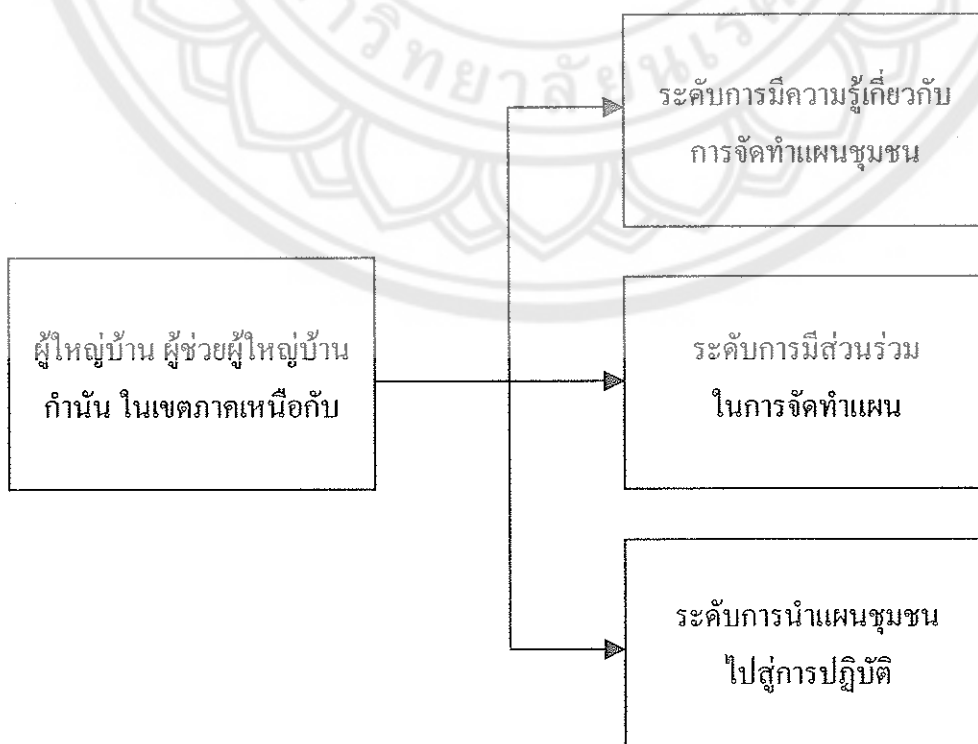
ขอบเขตของงานวิจัย (Scope of the study)

การศึกษานี้จะศึกษาวิจัยเฉพาะผู้ดำรงตำแหน่ง ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน กำนัน ในเขต 17 จังหวัดภาคเหนือเท่านั้น และจะศึกษาผู้ดำรงตำแหน่งอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งปฏิบัติหน้าที่มาแล้วไม่น้อยกว่า 3 เดือน ต่อการปฏิบัติหน้าที่ ประธานคณะกรรมการหมู่บ้าน (ในการจัดทำแผนชุมชน Action Plan) ในด้าน เศรษฐกิจ สังคม การเมือง การศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม และการสาธารณสุข

กรอบแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับคำถามวิจัย

ศึกษาถึง ระดับความรู้ การมีส่วนร่วมและการนำแผนชุมชนไปปฏิบัติของผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน และกำนัน ในเขตภาคเหนือ ด้วยการสุ่มแบบง่าย (Sampling techniques) ด้วยวิธีการเก็บข้อมูลในลักษณะเชิงปริมาณ โดยเก็บข้อมูลจากตัวแทนประชากรข้อมูล เฉพาะผู้ดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน และกำนันในพื้นที่ 6 จังหวัด คือ จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดแพร่ จังหวัดตาก จังหวัดกำแพงเพชร จังหวัดเพชรบูรณ์ และจังหวัดอุทัยธานี

กรอบแนวคิดเกี่ยวกับคำถามวิจัย

ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน กำนัน ในเขตภาคเหนือมีระดับความรู้ในการจัดทำแผนชุมชนมากหรือน้อย เพียงใดมีระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนชุมชนมากหรือน้อยเพียงใด มีระดับการนำแผนชุมชนไปปฏิบัติมากหรือน้อยเพียงใด

ข้อตกลงเบื้องต้น (Basic Assumption)

จะศึกษาการวิจัยการปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งคณะกรรมการหมู่บ้านหรือหัวหน้าหมู่บ้าน กับบทบาทผู้นำการเปลี่ยนแปลงของชุมชนโดยเริ่มต้น จากการวางแผน การพัฒนาหมู่บ้าน หรือจัดทำแผนชุมชนเป็นอันดับแรกตั้งแต่การมีความรู้เกี่ยวกับการจัดทำแผน การมีส่วนร่วมในการทำแผน การนำแผนไปปฏิบัติ

นิยามศัพท์เฉพาะ (Definition of Terms)

คณะกรรมการการพัฒนาหมู่บ้าน หมายถึง ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน กำนัน ตาม พรบ. ลักษณะการปกครองท้องที่ 2475 แก้ไขเพิ่มเติม ถึงฉบับที่ 11 พ.ศ. 2551

การพัฒนาหมู่บ้าน หมายถึง การปรับปรุง สิ่งที่เป็นอยู่ให้ดีขึ้น รวมถึงการแก้ไขปัญหาต่างๆ ของชุมชน

แผนชุมชน หมายถึง แผนที่ชุมชนหรือหมู่บ้านมีส่วนร่วมคิดร่วมดำเนินการเพื่อพัฒนาหรือแก้ไขปัญหาภายในชุมชนนั้นๆ

การมีส่วนร่วม หมายถึง การเสนอความคิดเห็น การร่วมตัดสินใจ การร่วมดำเนินการ การร่วมรับผิดชอบ และการประเมินผล

สมมุติฐานที่ตั้งไว้

1. ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน กำนัน ในเขตภาคเหนือ มีความรู้เรื่องแผนชุมชนอย่างถูกต้องไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของผู้ตอบแบบสอบถาม
2. ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน กำนัน ในเขตภาคเหนือ มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนชุมชนในทุกขั้นตอนไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของผู้ตอบแบบสอบถาม
3. ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน กำนัน ในเขตภาคเหนือ ได้นำแผนชุมชนไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้องไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของผู้ตอบแบบสอบถาม